„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7\frac{1}{2}$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 126. У Новом Саду, у четвртак 9. (22.) октобра 1903. Година XIX.

Још није решено!

У парламентарном животу европских држава није било а тешко да може и бити такове појаве као што је данашња тако звана угарска „криза“. То није проста министарска криза, а није ни такова заплетена криза где се тиче само тешкоће састава каквог новог министарства, него је појава са данашњом кризом сасвим што друго.

Прошло је већ неколико недеља да Угарска управо нема владе јер по други пут демисионирано министарство Куен-Хедерварија, по природи ствари води послове као од беде. Сабор није ни распуштен ни одгођен. Саборски посланици или се шетају по Будимпешти или су отишли својим кућама да обаве своје послове, понајвише „кукуружњу бербу.“ У самој земљи управни апарат функционише мало или ни мало. У прибирању пореза наступили су ужасни мањци: ко хоће да плаћа порезу тај је плаћа, а који неће тај је не плаћа, јер у тако званом ex lex стању не мора је плаћати. Шта више неке жупаније и друге муниципије забранили су својим чиновницима, да не смеју примати порезу у ex-lex стању. Наравно да је гроф Куен-Хедервари и као демисионирани министар-председник, у својству министра унутрашњих послова дао строги налог потчињеним властима да морају примати порезу која се својевољно плаћа. Тако исто стоји и са регрутима. Војена власт у ex lex стању не може да спроведе рекругацију, него само прима оне рекруте који се својевољно јаве, а због комплетности војске отпушта кућама само у тој мери војнике који су своју трогодишњу службу навршили. Све је ово последица што влада мада је имала већину у сабору услед опструкције крајње левице, која је својим непрестаним говорима у сабору осујетила да сабор може дозволити државни прорачун и потребити број регрута. Шта више влада, — услед опструкције — није могла успети ни да добије од сабора тако звани индемнитет по којем се може пореза убирати по старом прорачуну и регрутовати по старом саразмеру — све дотле док сабор не би био у положају да редовитим путем дозволи нови прорачун и нову количину регрута.

Па у чему лежи узрок томе изванредном стању, у коме ми данас у Угарској живимо — стању коме нема примера у другим уставним државама?

Та појава разјашњава се само тим, што су данас државни фактори у Угарској дошли у конфликт, у известан сукоб са самим владарем. Но и тај је сукоб посебне природе. То није као у другим уставним државама, да кад се такав конфликт догоди, да владар просто промене министарство или да распусти сабор па апелује са новим изборима на народ, како би добио такав сабор, кога би већина била споразумна са оним, што хоће владар.

У данашњој тако званој кризи у Угарској, ствар је сасвим друкчије природе.

Данас су државни фактори у Угарској довели у процеп владара, који је уједно и владар друге половине монархије.

Државни фактори у Угарској почели су дирати у јединство војске, која је заједничка за обе поле монархије. У то јединство не да дирати ни заједнички владар ни народи у другој половини Аустрије. У Угарској почела је захтевати крајња левица „народну мађарску војску“, а наиме мађарску команду у угарским пуковнијама и посебан официрски кор за те пуковније, а не мање и мађарско васпитање у војеним васпитним заводима. Владина, тако звана либерална странка, испрва није помишљала на те „мађарске народне војене захтеве“. Али мало по мало, та владина странка почела је у том повлађивати крајњој левици. Тиме је владина странка себе обеснажила и растројила, тако, да је данас крајња левица, да су Кошутовци господари политичког положаја у Угарској.

Заједнички владар у војеном питању означио је своје становиште у познатој војеној заповести из Хлопија. Према узрујаности Мађара гроф Куен-Хедервари задобио је краљевско писмо, које објашњава војену заповест из Хлопија и казује, да та заповест не искључује извесне уступке у војеном питању. Но какви су то уступци? Јесу-ли такове природе, да ће владар попустити или да ће Мађари попустити? У тешком положају, у којем се данас Угарска налази, сабор је изаслао један одбор деветорице, који је позван да формулише војене захтеве. Тај одбор свршио је свој посао и данас се пита: хоће-ли владар примити војене предлоге одбора деветорице? Какви су то предлози, то осим истога одбора, нико живи не зна, јер су се одборски чланови својом чашћу заверили, да ће чувати тајну.

Међутим владар се поново саветује са мађарским првацима, али не више у Будимпешти, него у Бечу. Били су поново преслушани гроф Јулије Андраши, гроф Стеван Тиса, па сада и министар финансија др. Лукач, за кога се држи, да ће бити кадар код владара протурити предлог одбора деветорице.

Но има-ли изгледа, да ће владар примити тај предлог? У току последњих година Беч је много и много попуштао Мађарима баш у најосетљивијим питањима. Ваља се сетити афере генерала Јанског због венаца на гробу Хенцијевом, који је погинуо год. 1849. у обрани Будима против Мађара. Ваља се сетити, да је Хенцијев споменик по жељи Мађара са главног трга у Будиму премештен на друго, скромно место. Па ваља се сетити победе Бавфијеве против папиног нунција Аљардија, кад су биле на дневном реду црквено-политичне реформе. Према овом, што је претходило у попуштању Беча према Мађарима, дало би се закључити, да ће мисија др. Лукача са предлогом одбора деветорице имати успеха. Но хоће-ли тиме ситуација бити побољшана? Може се за извесно узети, да се тај предлог у Бечу неће сасвим тако примити као што је формулисан. Али да се тако и прими, то још није оно што жели крајња левица, што желе Кошутовци. Онда може почети игра наново: Кошутовци ће наново опструирати. Ако се пак сабор распусти, Кошутовци су сигурни, да ће још у већем броју ући у нови сабор, тим више што је владина, либерална странка сасвим растројена. Каже се, да је предлог одбора деветорице понајвише предлог грофа Апоњија. Али Апоњи не само да нема изгледа да ће ступити у ново министарство, већ је сва прилика, да ће са својом странком иступити из либералне странке.

Све те појаве последица су неприродних одношаја у Угарској. Данас само Мађари и њихови државници воде велику реч. Они немађарске народности, које сачињавају већину становништва, потпуно игноришу.

Какав дух влада у мађарских државника данас у овом тешком положају Угарске, види се и у понашању тих државника према Хрватској. У одбору деветорице седео је и један Хрват, који је био осуђен да ћути. Наиме Хрвати захтевају, да ако Мађари у војеном питању добију извесне уступке, да се ти уступци у погледу хрватског језика протегну и на Хрватску. Али о томе Мађари неће ни да чују.

А шта да кажемо ми немађарске народности? Данас, кад се ломи ствар међу Угарском и Аустријом, већина становништва Угарске не узима се ни у какав обзир, као да тих милиона и нема на свету. То је тако што неприродно, да мора рађати неприродне односаје у Угарској. Мађарски државници имаће да сносе последице тих неприродних односаја.

Тако звана данашња „криза“ може се решити овако или онако, немађарске народности, а наиме Срби неће имати ни у ком случају какове користи. Али наше време мора доћи, јер неприродни односаји, по науци, коју нам повесница даје, нису могли никад бити дуга века.

△

Прилике у Србији и либерална странка.

(Глас из Србије.)

□ **Београд**, 7. октобра 1903.

Давно се нахађујем, да Вам што пишем о нашим приликама, а особито о приликама у либералној странци. Али од када је настао несретни спор између Владимира Јовановића и вође либералне странке Јована Ђ. Авакумовића, а још више од када су наступиле велике противности између Авакумовића и Стојана Д. Рибарца — нисам Вам хтео писати, јер би то била врло жалосна слика о приликама и у нашој земљи и у либералној странци.

Немојте мислити, да и ако је либерална странка при изборима за Народну Скупштину лоше прошла, е је она пала у неко очајање. На против, скупштински избори много су ојачали и очеличили либералну странку. Баш при тим изборима либерална странка је имала велике успехе, јер све, што је боље и честитије, било је уз либерале. Наравно, да су радикали терали свој стари занат, и то како фузионаши, тако и „самосталци.“ Ови последњи, и ако су увидели уједурме фузионаша и њихове старе варке, ипак се нису могли одрећи оне сумњиве славе, да и они припадају радикалној странци. Наравно, за „популарност“ нужно је да се когод назове радикалом. У ствари, самостални радикали мрзе из дна душе радикале фузионаше, али за њих то још није разлог да се приближе либералима.

ЛИСТАК.

МРТВА РУКА.

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА

Од Јована Холоша.

СРЕТАЊЕ НА БОЈИШТУ.

Годишњицу битке, која се код Г. одржала, сви становници мале вароши прославише.

На свето богослужење силан се народ искупио у цркву; још и из околних места дођоше, да чују говор на далеко чувеног предикатора, свештеника Томе Рајнхагена. Речи овог свештенослужитеља беху просте, али врло дирљиве. Бојиште, крвљу и сузама обливено, предао је забораву, али је присутне опоменуо на склопљени мир и утешио оне, који своје љубљене оплакиваху.

Но када је на завршетку говора свога погинуле јунаке споменуо — чија имена на црној табли беху исписана, а међу којима је и име његова сина било написано — и за њихове душе Богу се помолио, тада му срце обузе туга и тихо јецајући, остави предикаоницу. Док га људи гледаху, уздржавао се, али приспевши дому своме, почне плакати и сруши се у наслоњачу. Туга га је са свим оборила; опомене се својих многих патња, које су га за кратко време тако неправично мучиле и ону утеху, коју је у цркви слушаоцима у срце улио својим лепим говором, ту утеху у срцу своме није нашао.

— Хајд'мо на слободу! — рече Рајнхаген после св. службе божје ћерци својој. — Морам видети освећено место.

Ада је немо пратила оца и брзо бејаху на бојишту, једном узвишеном месту, одакле су све могли видети.

— Тамо је погинуо! — рече Ада. — Видиш оно узвишено место? Тамо је сахрањен с осталим јунацима и наш Јосиф.

Око хумке, где стајаху, таласала се зрела раж; на зеленој ливади пасла су стада, а по хладовитим путањама силан је народ долазио и одлазио, да види место крваве битке, коју сада општи мир замењује.

Рајнхаген је ћутао и у мисли се занео, а сузе и нехотице пођу му на очи.

На подножју брежуљка у тај мах стадоше једна кола, из којих изађоше два странца, идући горе. Свештеник и Ада нису их спазили, јер је ћерка оца загрлила била, а странци, када приспеше до њих, старији пружајући свештенику руку, овако га ослови:

— И ја сам отац! Ваљда сте сина изгубили?

— Јест! — одговори Рајнхаген тронуто.

— Сиромах отац! Нисте Ви били данас у цркви? И нисте чули придику? И нисте се утешили?

— Јесам! — одговори свештеник и пријатељски погледа непознатога.

Странац је упознао Рајнхагена, чије су речи у цркви и њега утешиле; рашири руке и загрли старца.

Два се старца на брзо у поверљив разговор упустише, а онај други странац, један леп младић приближи сеАди, молећи је, да му прича о битци.

Смешећи се саслушао је одушевљене речи девојчине, а на крају овако рече:

— Ох, како су јој слатке речи!... Заиста је то светао дан био! И ја се могу поносити, јер сам се борио заједно са осталим добровољцима, које госпођица ослободиоцима домовине назива.

Из разговора испоставило се, да млади странац беше добар пријатељ Адином брату, заједно се са њиме борио и у битци рану добио.

Сунце на заходу беше и странац се поче опраштати са свештеником.

— Врло ми је мило — рече — што сам се с Вама упознао! Али реците ми, како се могло догодити, да један тако образован и мирна духа човек, као што сте Ви, проводи дане живота свога и пати се на овако маленој парохији?

— Само је две године, како сам овде — оговори Рајнхаген. Али, држим, да сам на добром месту, јер иначе не би ме судбина овамо донела.

— Некада, можда, срећнији бејасте?

— Ох, јесам... некада... много срећнији бејах! Али сада је свему крај... крај!... И од узбуђења ћута. За тим тихим гласом продужи:

— Зар нисте чули никада за и...ског свештеника, који је — као Каин — брата свога убио?

— Како, зар сте Ви тај несретни Рајнхаген? — запита странац.

— Јест, ја сам!

Странац потресен до дна душе слушао је поп-Томин одговор и рече:

— Бог Вас благословио! Ви сте сигурно невин. Држим, да ће нам други састанак радоснији бити!

По том се оба странца врате натраг колима, која у највећем трку одјурише. Младић се често осврта, машући марамом на Аду као у знак — опроштаја!

(Наставиће се.)

Као што рекох, либерали су имали при изборима великих успеха, и једна од оптужаба против Авакумовића јесте та, што је он могао без зазора оставити старе кметове либералне, а није морао допустити да се мењају, па би либерална странка добила далеко већи број посланика. Али та оптужба против Авакумовића није основана, јер пошто је и читава либерална странка била против режима краља Александра и генерала Цинцар-Марковића, то Авакумовић није могао оставити на управи људе, који су служили старом режиму.

Шта су радикали у самој Скупштини радили против либерала, то Вам је познато. Наши радикали као да су се угледали на ваше радикале на „мајском“ сабору од г. 1902. Пошто у нас нема суда, који пресуђује скупштинске изборе, него је Скупштина у том погледу сасвим суверена, то су радикали по милој вољи либералне мандате десетковали; но ово је само утврдило либералну странку код свих разборитих људи у Србији.

Либералну странку нису ни мало помели скупштински избори, али ју је помела несугласица либералних вођа. Распра између Јовановића и Авакумовића непријатно је дирнула либералну странку, а још више велики расцеп између припознатa два вође, Авакумовића и Рибарца. Тај расцеп је узео тако велики обим, да је Авакумовић морао да одступи од вођства либералне странке. Но могу Вас уверити, да је тај расцеп у либералној странци био само тренутан. Могу Вам јавити, да се либерална странка опет прибрала. Свестан своје задаће, главни одбор те странке сазвао је своје чланове па и Стојана Рибарца, кога је позвао да отворено каже, шта има против Јована Авакумовића. Исти Авакумовић није хтео доћи у одборску седницу, јер је хтео одбору да остави одрешене руке, да пресуди спор. Морам још и то приметити, да је одбор таки испрва изрекао, да либерална странка може постојати и без Авакумовића и без Рибарца, али да одбор врло уважава велике заслуге и једног и другог за странку. Рибарац је отворено, у подужем говору формулисао у четири тачке, шта све има против Јована Авакумовића. Те се тачке односе на сам догађај од 29. маја и на званично деловање Авакумовићево за време његова министарства. Појединости оптужбе Рибарчеве, није место овде износити. У тој седници играо је врло лепу и племениту улогу даровити члан либералне странке др. Воја Ст. Вељковић. Оно, што је Рибарац изнео пред одбор, то се свестрано и објективно расправило. Многе ствари су Рибарцу објашњене и он се дао донекле капацитирати. Могу Вас известити, да ће расцеп у либералној странци бити сасвим изглађен, па чак и да је у ствари и изглађен, јер се чека само још заједнички потпис Авакумовића и Рибарца за нову организацију либералне странке. Са том организацијом стоји у вези и преображај органа либералне странке, коме ће на чело доћи друга личност.

И то Вам могу јавити, да краљ Петар симпатично прати патриотски рад либералне странке, те, ако он по уставним начелима и уважава странку, која у Скупштини има већину, — он врло уважава и прваке либералне странке, као што је уважавао рад Јована Авакумовића, који је у најкритичнијем тренутку државног живота Србије знао управљати земљом.

Либерална странка има великог поуздања. Нема сумње, да ће Стојан Рибарац стати на чело либералне странке, а зна се велики дар, велика енергија и вредна говорничка способност тога првака либералне странке. Либерали у Србији на скоро ће бити свуда организовани и онда ће знати своју снагу показати.

НОВИ САД, 8. октобра 1903.

— **Једно драгоцено признање радикалско.** Правници називају признање „круном свију доказа.“ Ево и ми имамо једно признање, које се може сматрати као круна доказа против радикала. Радикалски орган нама замера, што смо у свом листу рекли, да су радикали сазвали народни збор у Карлову. Они се бране, да они нису сазвали народни збор, него само радикалски збор и да зато радикалски збор не треба мешати са народним зборовима, који су хтели Румуни и Словаци да држе. Ми смо с тим радикалским признањем потпуно задовољни. Нека они буду радикали, па, ако хоће, и социјалисте, али нека не обмањују српски народ, да су они народњаци и да представљају ону странку, која се борила и бори за осигурање српске народности. Да радикали збиља нису народњаци, доказује и њихов програм за збор у Карлову, у коме нема говора о народносном питању у Угарској. Забадава се радикали сада измотавају, да је народносно питање тобоже садржано у договору о „политичком положају.“ Јест, у договору о политичком положају може бити разговора и о Кини и Јапану, али радикали немају смелости да ставе на дневни ред народносно питање, па шта више они поричу и то, да су сазвали „народни“ збор, јер би се то могло замерити тамо горе. Међутим нека радикали остану ако хоће владини радикали (као што су њихова браћа у Србији били дворски радикали. или — како Лаза Костић згодно рече: удворице), а ако хоће нека буду и прави радикали, па нека надовежу тамо, где су започели г. 1881., кад је Милетић њиховог данашњег вођу истерао са новосадског збора. Радикали, и ако су заборавни, ово би требали бар да запамте! Особито њихов вођа требао би да има добро памћење, па да не заборави на своју прошлост, те према тој прошлости требао је давно отићи из ових крајева, па не би данас било покора у нашем народу.

— **Расцеп хрватских опозиционих странака.** „Обзор“ у свом 238. броју од 6. (19.) о. м. доноси на челу листа изјаву средишњег одбора хрватске странке права, у којој се изјави наводи, како су се опозиционе странке на скупштини од 29. јануара о. г. погодиле да се слију у једну странку, „хрватску странку права,“ на темељу државноправнога програма од г. 1894. Онда је решено и то, да је ово нова странка без икаквих страначких традиција, „дакле — вели се у изјави — с једним непоколебивим основом хрватске народне и државне индивидуалности и славенске узајамности, која се уз симпатије и помоћ најближе наше браће Срба и Словенаца показала за нас тако драгоценом у време летошњега знаменитога народнога покрета.“ У изјави се вели даље, како су позвани и „чисти“ праваши, да приступе у велико коло народне одбране. Том су се позиву „чисти“ донекле и одазвали на скупштини од 29. јануара о. г., али су њихови прваци истицали своје досадашње посебно страначко становиште. Одбор хрватске странке права чекао је пуних девет месеци у нади, да ће и код „чистих“ превладати на послетку потреба опште народне слоге без најмањег трага икаквог странчарства. У том очекивању одбор није приступио ни организацији странке. Но „чисти“ се нису опаметили за тих девет месеци, те сад одбор хрватске странке права изјављује, да — пошто је „чистима“ више стало до њихова посебног страначког становишта, него до свеопће народне слоге и одбране —: не може у интересу народне одбране примити чисту странку права у јединствену организацију, поглавито још и зато, што је чиста странка права на својој скупштини (11. о. м.) ту организацију покушала преврнути самовласним избором управо оних својих присташа, који су и на својој скупштини говорили најодлучније против духа закључака, усвојених 29. јан. о. г.

„Чиста“ странка права ће при свему овоме задржати назив „хрватска странка права“, те тако обе фракције, Обзораши и Франковци, имају исто име, исти програм, а опет су расцепљени. Ово је заиста политички куриозум!

Ми смо одма, чим се почело говорити о фузији обе фракције хрватске „опорбе“, знали да од тога неће бити ништа, јер смо добро познавали сву политичку перфидију Жидова дра Јозефа Франка и његове компаније. Франк никад неће ступити у једну скупину, где он не би био вођа, и где се води поштена, хрватска национална и словенска политика. Он је најамник и непријатеља српско-хрватског споразума, а такав човек не може искрено радити на остварењу онога, што би ишло у корист хрватском народу...

Средишњи одбор хрватске странке права је у истој седници, у којој је примљена горе споменута изјава, решио да се одма приступи спровођењу организације страначке, те је ради тога једногласно изабран за тајника енергични и родољубиви млади публициста хрватски Стјепан Радић и одређен посебни одбор од три лица, који ће с председништвом спровести организацију.

Догађаји на Балкану.

Глас о смрти Сарафова.

У преспанскоме крају, у једном крвавом сукобу, војска је убила двојицу комитских вођа, па је њихова тела довукла у Битољ и једнога од њих прогласила за Бориса Сарафова. Људи који лично познају Сарафова, тврде, да то није он, већ неко са свим друго лице.

У исто време, када су у Битољу једнога од убијених вођа већ били прогласили за Сарафова, више села Буфа, у шуми, погинуле су три комите, међу којима је један вођа. Овога су Турци такође прогласили са Бориса Сарафова; чак су га и балсамовали у леринском уљумату и изложили на углед народу. Па ипак људи који су виђали Сарафова тврде, да то није Сарафов.

Турци су „прогласили“ Сарафова за мртва, да би заплашили сељане, које су са комитама, како би се ови што пре вратили својим кућама.

*

Нови бојеви.

У близини Битоља, код села Крстофора у шуми, био је врло жесток бој између комита и војске, који је трајао од подне па до првога мрака, када се војска повукла. Од комита пало је 4 до 5, а од Турака много више.

Код села Воштарана, у леринскоме крају, био је сукоб између комита и војске. По турским изворима, комита је пало на 80, а од војске 10. Погинула су и два комитска вођа. Село није попаљено за то, што је у њему половина Хришћана, а половина Турака.

У муриховскоме крају опет је било сукоба између комита и војске. Резултати су непознати.

*

Грујев и Сарафов.

Дамјан Грујев, шеф комитског генералштаба, налази се у муриховскоме крају, а Борис Сарафов у охридском или преспанском, а можда је и на планини Петрињи.

*

Наредба комитетског генералштаба.

Поново се потврђује вест о наредби комитског генералштаба, да се сви сељаци врате својим кућама, јер је даље ратовање немогућно. Ово причају сами они, који се враћају. На основу те наредбе вратили су се многи сељаци, а из околине Ресне вратили су се готово сви.

*

Спаљивање изгинулих.

После сукоба на Перистеру, више цинцарскога села Магарева, Турци су петролеумом спалили све лешеве, и комитске и аскерске, јер их нису могли спуштати са перистерских кршева у низину ради сахране, по што је мртвих био велики број.

*

Турска насиља.

Из Битоља јављају: Турска војска је сазнала, да се једна комитска чета налази у близини села Лесковца, у леринскоме крају. С тога је отпочела вребати по тој околини, али није ништа нашла. У страху је запалила једну кућу у селу Кучковенима.

Политички преглед.

— **Србија.** На четвртом редовном састанку Народне Скупштине министар унутрашњих дела Ст. Протић прочитао је владин програм. У њему су изнете намере данашње владе у погледу рада за четири године. У програму се обећава, да ће се судска власт одузети од полиција и општина, донеће се нове измене у закону о штампи увођењем поротног суђења; судијама ће се гарантовати сталност. Министар правде спрема закон о уређењу свога министарства, затим пројекат закона о стечају. Радиће се на сређивању државних финансија, увођењем строге штедње; затим ће се извршити преустројство државног рачуноводства; извршиће се ревизија пореског система са катастром. Влада ће радити на подизању свију облика народне производње, на подизању сточарства и воћарства; подизању заната и увођење привредне наставе и оснивање занатлијских школа. Донеће се закон о обезбеђивању имања од града, закон о чувању пољских имања, закон о занатлијским радњама, закон о општој царинској тарифи. Влада ће настати, да боље преуреди пошту и телеграф, градиће нове железнице; подићи ће Велику Школу на степен универзитета; професори и учитељи постављаће се конкурсом; смањиће се рок у сталном кадру војске. Влада се напослетку нада, имајући поверење и Народне Скупштине и Краља, да ће моћи сва обећања у програму и остварити.

— **Отказ цареве посете у Риму.** У Италији никако да се утеше, што је руски цар Никола II. отказао своју посету у Риму, те се италијански листови из дана у дан враћају на тај немили догађај. Часпо, па се потегне питање, ко је крив за то. Опозиција оптужује министра-председника Занарделија и тражи да одступи. Сад су пронашли у Риму другог „кривца“, руског амбасадора код Квиринала, г. Нелидова. За њега кажу, да је наговорио цара, да откаже посету, те му зато наговешћују, да би му врло добро чинила промена ваздуха. Некоји иредентистички листови тврде, да су цара Николу приликом његове посете у Бечу наговорили да не иде у Рим, али то лист „Персеверанца“ одлучно пориче. Листови „Капитале“ и „Капитан Фракаса“ тврде, да због отказа цареве посете неће наступити министарска криза.

— **Русија и Јапан.** Из Пекинга јављају, да тамо не опажају никакве руске припреме за одлазак из Манџурије. Напротив Руси се спремају, да и даље тамо остану. У Порт-Артуру купе они војску и граде велике дрвене касарне за војску. На тај начин Јапан ништа није постигао својим отпором против Русије. У самој Русији почињу оштрије говорити о односу Русије са Јапаном. Порт-Артурски лист „Нови Крај“ одсудно одбија јапанске претензије и вели, да Јапан нема права, да се меша у уговоре између Русије и Кине. Економски интереси Јапана свуда су једнаки, куда је управљено његово исељавање. Па нека Јапан позна и гостољубље других земаља, Филипина и Аустралије, и нека насељава своје острво Формозу, а Манџурија уређена је руским новцем и руском крвљу и знојем. Русија допушта исељавање у Кореју, у колико то не смета самосталности ове земље. Међутим непоколебана стоји у Манџурији, и оружјем ће бранити своје интересе, нити ће се она поплашити каквим претњама.

У „С. П. Вједомостима“ пишу о јапанској убојној сили, те кажу, да им је флота добра, али да се пешадија ни из далека не може упоредити са руском, а јапанска коњица да не вреди ни паре.

О држању Сједињених Држава у манџурском питању пишу из Вашингтона, да оне немају ништа против тога, ако ће Русија задржати Манџурију, само нека се не оштете права, које Сједињене Државе имају по уговору са Кином.

Како „Берлинер Тагеблату“ јављају из Петрограда, онамо је из Порт-Артура стигао извештај, да је услед врло коректног политичког држања намесника адмирала Алексејева уклоњена свака ратна опасност између Русије и Јапана, али Манџурија, наравно, остаје под руском управом.

Дописи.

Из Подлужја, 6. (19.) октобра 1903. (Реч-две о „тајанственој“ железници.) „Нови Србобран“ у Загребу донео је вест у свом 217. броју од о. г. под насловом „Тајанствена железница“. Наваћа, како из Београда „Штампа“ добива из поузданих извора вест, да ће се између села Добановаца и Угриноваца подићи један железнички крак, који ће се са главном пругом Будимпешта Земун састати више Нове Пазове и да ће та пруга према томе бити дугачка само 2 километра и да ће служити искључиво војним потребама Аустро-Угарске, пошто ова села немају никаквог извоза до неколико десетина пилића.

Остављамо сваку политику на страну, већ жеља нам је да проговоримо коју о нашим нуждама и потребама.

Када се је почело говорити о изградњи вицинално железнице Рума — Кленак, бејаше у новинама говора, да ће се та вицинална железница продужити од Кленка до Земуна. Ова би пруга дакле пролазила не само између горња два места, већ кроз цело „Подлужје“, што би било од велике вредности и напретка по овај народ у погледу згоднијег извоза многе хране и марве; јер данашња пруга Будимпешта — Земун јако је удаљена. Познато је, да се у овом крају, који се протеже од Митровице до Земуна пошироко уз Саву, наш ратар бави особито ратарством и сточарством. Непрегледне подлушке равнице засејане су већином житом и кукурузом, а у пространим шумама одгаја се мноштво свиња, дочим по пашњацима виђају се бела стада оваца и говеда. Кад би се дакле овуда

железничка пруга успоставила, што је желети, а ваљда се доста на њу и чекало — то би могао и наш ратар своје плодине и марву боље и повољније уновчити, а не да даје у бесцење овамо дошлим којекаквим агентима и зеленашима. Смешно је и помислити, а камо-ли у јавности рећи, да би из мѣста овога краја извоз био неколико десетина пилића поред толико жита, марве, шумâ и т. д.

Железница Кленак-Земун кроз Подлужје добро би нам дакле дошла са гледишта комуникације и бољег економског промета, те дај Боже, да се што пре оствари!

Подлужанин.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . . 24 кр. или 30 дин.
На по године . . 12 кр. или 15 дин.
На четврт године . 6 кр. или $7\frac{1}{2}$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2\frac{1}{2}$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на **Администрацију „Браника“**.

У Н. Саду, 3. (16.) октобра 1903.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 8. октобра 1903.

— **† Корнелије Живковић** Дошла нам је тужна вест да је негдашњи настојатељ манастира Ходоша јутром 7. (20.) октобра у дубокој старости у Печки преминуо. Корнелије Живковић био је последњи Србин настојатељ манастира Ходоша. У повесници тога манастира споменуће се свагда и име честитог Корнелија Живковића. Било би овде опширно разлагати како је могуће да је манастир Ходош дошао у посед Румуна. Да је срећом манастир Ходош припао темишварској дијецези, као што је то желео пок. патријарх Јосиф Рајачић и као што је то неко време и извео, али по заповести из Беча морао га предати арадској дијецези — био би манастир Ходош и данас српски. Је-ли зато, што је арадска дијецеза припала Румунима, морао њима припасти и манастир Ходош и да-ли тај манастир има или нема природу оних српских општина у арадској дијецези, које су припале темишварској дијецези — то није овде разлагати. Корнелије Живковић био је према његовој дубокој старости и пре подигнуте парнице као сведок преслушан. Корнелије Живковић није се могао никада помирити са мишљу да манастир Ходош није српски манастир. Корнелије Живковић био је од оних старих српских калуђера, који су жарко осећали за Српство. Хоће-ли његов исказ што помоћи у парници за ревиндикацију манастира Ходоша, то ће исход те парнице показати. Стари српски калуђер Корнелије Живковић, који је тако жарко свој род љубио — заслужује да му српски народ, као оно војнику, који је у борби на крајњој међи стајао, рекне: лака ти црна земља! нека ти је вечан спомен и слава у народу!

— **Српско народно позориште у Осеку.** Пишу нам из Осека: „Српска народна позоришна дружина сретно је отпочела рад свој овде код нас 5. октобра о. г. До сад су давани ови комади: „Дворска милошта“, „Тако је морало бити“, „Кинематограф“, „Нарцис“, „Нитуш“, „Ђидо“. Сваки од тих комада одиграла је наша позоришна дружина, која је од свог последњег боравка овде јако напредовала, на потпуно задовољство наше јако критичне позоришне публике. То не кажемо само ми Срби, него и сви овдашњи листови, који о сваком приказаном комаду доносе стручне рецензије. Тако је свакидашњи опозициони политички лист хрватски: „Narodna obrana“ у свом 226. броју донео ову оцену: „У суботу, 5. октобра, била је отворена наша казалишна сезона. Представе српске новосадске дружине започеле су шаљивом игром „Дворска милошта“. Мени се је доиста то умјетничко друштво овом игром представило, јер нијесам имао до сада прилике, да га упознам. Али одмах прва сцена, први гласови и кретање српских умјетника, увјерили су ме, да видим пред собом доиста умјетничку дружину. Цијела режија, сваки глумац, почам од оних лакаја, доказује, да друштвом влада вјешта, умјетничка рука, а у самом друштву да имаде и доиста драгоцјених, интелигентних, умјетничких снага. Здраво сам се обрадовао, што је наш град стекао оваково позориште, и то наше братско позориште, те сам се снебивао, како још може обстојати код нас потреба за којекаквим туђинским дружинама!“ Иста „Narodna obrana“ у свом 232. броју донела је ову рецензију: „Сваке се вечери све више увјеравамо, да српска позоришна дружина заиста потпуно заслужује глас, што га има. Последње двије вечери то су увјерење само утврдиле. Позоришна управа као да намјерице изабире комаде, у којима нас постепено упознаје са свима својим врснијим глумцима. Суботња и недјељна представа дале су прилику да се упознамо са г. Добриновићем (Целестин у Mam'zelle Nitouche и Максиму „Ђиди“) и г. Спасићком (Денара у „Нитуш“ и Љубица у „Ђиди“.) Обоје су са својом изврсном игром у један мах освојили симпатије опћинства, које није шкртовало са својом похвалом, него их је срдачно поздрављало, одушевљено им пљескало и често пута изазивало. И остали су играли врло добро. Обје вечери било је казалиште дупком пуно а видјело се је, да је публика задовољна и захвална, те су многи између њих за време саме представе одавали и такових знакова одобравања, какови нису обични у другим казалиштима и међу публиком, која је честим полажењем казалишта мање приступна ненаданим провалама задовољства и одобравања“. „Die Drau“ пише: „Са свог лепог уметничког гласа добро позната српска позоришна дружина под опробаним артистичким водством интенданта г. А. Хаџића дошла је у нашу средину, да овде проведе прву половину позоришне сезоне, од 1. октобра до свршетка децембра о. г. Пратећи изврсне приказе те дружине, можемо констатовати, да се скупна игра позоришних чланова те одличне позоришне дружине, од оно доба, од кад их не гледасмо, подигла на висини степен глумачке уметности, а то само служи на част и дику тим српским глумцима“. „Slavonische Presse“ донела је овај извештај: „Мило нам је, што можемо и опет поздравити у нашој средини славно познату српску народну позоришну дружину, која је добрим, складним приказима својим потпуно заслужила, да је потпомажемо ревносним полажењем позоришта. Чланови те позоришне дружине, наши добри и мили знанци, уметничким радом својим показали су, да у њих нема застоја, него да су сви редом проникнути напредним духом глумачке уметности, у којој су дотерали до великог савршенства себи на дику, а на понос српској глумачкој уметности“.

— **Нов командант петроварадинског пука.** За команданта ц. и кр. 70. (петроварадинског) пешадиског пука именован је пуковник Ђорђе Жунац, до сада пуковник у 4. босанско-херцеговачком пешадиском пуку. Пуковник Жунац је као млад официр служио у Петроварадину више година, те је српском грађанству у Новом Саду добро познат као човек образован и љубазан. Желимо му успеха на одличној позицији, на коју га је поставио врховни ратни господар.

— **Промоција.** Пишу нам из Будимпеште: „Вредни питомац Текелијин г. Јован Кућанчанин, промовисан је ових дана на будимпештанском универзитету за доктора политике. Срећно, да Бог да!“ Г. Кућанчанин је, као изврстан ђак, свршио пре четири године српску велику гимназију у Новом Саду. Срдачно му честитамо као младом доктору и надамо се, да ће, кад ступи у живот, српски народ имати користи од њега.

— **Нов српски лист у Загребу.** Добили смо први број „Српског Кола“, што је почео да излази у Загребу. Ово је прави народни лист, чији је први број изврстан. Лист уређује уредништво „Новог Србобрана,“ а издаје га деоничарско друштво Српско Коло у Загребу, одговорни уредник је пак одлични српски публициста г. Буде плем. Будисављевић. У првој речи, што је уредништво овог листа управља на читаоце, овако је изложен програм овог најновијег српског листа:

„Казиваћемо народу, колико нас Срба има, где све живимо и у којим земљама. Учићемо га, зашто је Србин и зашто треба да буде. Казиваћемо му, ко су му браћа и близу и далеко. Казиваћемо о нашим старим, још овда кад смо царевали, па све до данас. Причаћемо, какви су били наши стари, шта су трпели и подносили, како су се отимали и бранили, шта су добро радили, а шта нису.

Учићемо народ, шта треба да ради у опћини, у котару, у жупанији, упознаваћемо га са законима и наредбама, казаћемо му која су његова права и дужности. Рећићемо му и то, шта треба да ради као члан цркве, јер и ту има својих права.

Писаћемо му о томе, како треба да пази и чува здравље и своје и деце своје, јер је зло велико, погибија готова, ако Срби не буду имали здрав и јак подмладак.

Доносићемо песме и приповетке народне, јер се и из њих може много научити, осоколити и очеличити у тешком животу данашњем. Осим тога говорићемо, шта се збива по свету око нас и по даље од нас.“

Радосно поздрављамо овај српски народни лист, који је нашем народу тим више потребан, што га, ма и делимице, сваке недеље једанпут трује радикалска „петковача“ и разна књижевна чудовишта, као што је била на пр. и она „Крвава ноћ у Београду“ одговорног уредника радикалског, који се сакрио за аноним, да неби свет познао носиоца надимка „глас истине.“ Овакав лист, као што је „Српско Коло,“ ваља да има свака српска кућа и свака читаоница. „Српско Коло“ излази сваког другог петка у месецу, а цена му је за Аустро-Угарску на целу годину маленкост од 2 К 40 потура, на по године 1 К 20 п., а на четврт године 60 потура. Први број је изишао на дванаест страна велике осмине са сликом Паје Јовановића „Сеоба Срба.“ Најтоплије препоручујемо „Српско Коло“ нашем народу и у овим крајевима.

— **Оскудица пијаће воде у Далмацији.** У Боки Которској, где већ четири месеца није падала киша, велика је оскудица пијаће воде, јер су скоро сви извори усахнули, а све цистерне се пресушиле. По наредби далматинске земаљске владе Лојдови пароброди истина довлаче воде, али и то све ређе бива, јер је оскудица воде снашла не само Јужну Далмацију, него и сва острва. Становништво, које формално јуриша на бродове што довозе воду, не зна шта да ради, јер довезена количина воде ни из далека није доста ни за свакодневну потребу.

— **Прво предавање Кола Српских Сестара.** У недељу одржано је у сали Велике Школе прво предавање Кола Српских Сестара у Београду. Предавању је присуствовала и принцеза Јелена. Красан говор старе српске књижевнице, гђе Савке Суботићке, беше саслушан са највећим интересовањем. На свршетку говора гђа Суботићка је била лепо поздрављена од походилаца.

— **Нишка афера.** Димитрија Милутиновића, поручника артиљериског, који због болести није био изведен пред војни суд заједно са осталим друговима, осудио је војни суд у Београду на четири месеца затвора.

— **„Српски Пијемонт“.** Овај родољубиви српски лист, што је ове године покренут у Београду па неко време престао излазити, наново је покренут, а уредник му је добро познати српски писац и родољуб г. Божидар Никашиновић. Радујемо се, што је наново почео излазити „Српски Пијемонт“, који неустрашиво заступа интересе Србије у њеној међународној политици, а свраћа нарочиту пажњу на бечку политику и ужасни положај српскога народа у Босни и Херцеговини.

Новости са стране.

— **Прогањање Стјепана Радића.** У недељу после подне одржан је у Копривници хрватски народни збор ради финансијалне самосталности Хрватске и Славоније. На тај збор отишао је у Копривницу и Стјепан Радић, тајник хрватске странке права. Радић је био предмет особите пажње славне полиције, па га је пратила на сваком кораку. Кад се Радић тај дан пре подне разговарао у кавани са својим пријатељима, полицајски повереник му каже, да се удаљи из Копривнице, јер да има наредба жупанијске власти у Беловару од г. 1896., да се Радић има протерати из подручја целе жупаније. Радић је одлучно доказивао, да он не зна да је изагнан из целе жупаније, те није хтео да се одазове позиву повереникову, на што му исставе обвезни путни лист, те га жандарми отпрате на железничку станицу и однесу у Загреб. Мађар кондуктер наругао се Радићу, како путује бесплатно. У понедељак је Радић био код подбана Шумановића, да се тужи на самовољу, која се према њему тера, и питао је подбана, хоће-ли он (Радић) и под новим режимом бити формално стављен ван закона, као што беше под старим? Подбан је одговорио, да ће Радићеву ствар решити кад бан дође.

— **Демонстрације у Шпанији.** У Билбау, у северној Шпанији, били су велики нереди. Против клерикалаца демонстрирали су, а ови су се бранили од демонстраната пуцањем из револвера. Веле, да је погинуло 7 људи, 33 човека има рањена. Једнога фратра бацили су у реку, други је фратар притворен, јер је из револвера ранио неколико људи.

— **Кинескиње траже своја права.** „Норт Чина Дели Њус“ јавља, да су у једној кинеској вароши тамошње госпође држале митинг, на ком су младе лепоноге кинескиње донеле резолуцију, која се с обзиром на кинески консервативизам може назвати револуционарном. Резолуција на име, захтева да се кинеским женама даде „слобода ноге и право ходања“. Некоје говорнице истакле су противу тога, што се нога у женских унаказује из малена, хвалећи особине природне ноге. Стара једна дама дирљиво је описивала муке, кроз које пролази кинеска девојчица. За тим се говори о болестима, као последици тог обичаја. Напослетку пређоше на кинеску моду, коју огласише за наказну и шкодљиву.

НОВИЈЕ.

Сибиљ, 7. октобра. Прваци ердељских Румуна имали су јуче овде конференцију, на којој је закључено, да Румуни напусте, као јалову, политику пасивитета, па да при идућим изборима за угарски сабор најенергичније учествују у изборној борби. Конференција је поверила румунском народносном заступнику дру Аврелу Владу, да у једној од првих седница заступничке куће у име румунске народне странке даде изјаву против мађарских народних захтева.

Беч, 7. октобра. Овде се надају, да ће угарска криза бити решена још у течају ове недеље.

Праг, 7. октобра. У земаљском сабору Немци и даље терају опструкцију предлажући силна поименична гласања са претходним одмором од десет минута.

Скопље, 7. октобра. Дуж целе железничке пруге Цариград—Солун, Битољ—Солун, Солун—Зибевче, налази се турска војска, која је жалосно одевена, скоро без обуће, те ће, кад наступи зима, сва поскапати, ако непрестано буде стражарила.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Криза у Угарској.

Беч, 8. октобра. Ни после данашњих аудијенција код краља није решена министарска криза. Краљ је данас у $\frac{1}{2}$10 сахати пре подне примио у аудијенцију министра финансија дра Лукача, који је остао код краља пô сахата. Пошто је Лукач јуче упознао краља са својим схватањем у погледу војничког програма одбора деветорице владине странке (за који програм полузванични листови кажу да је уважио мађарске „народне захтеве“, а не сужава крунина права. — Ур. „Бр.“), краљ је казао Лукачу своје мишљење и поверио му је, да заступа његово становиште.

Беч, 8. октобра. Министар финансија Лукач враћа се вечерас у Будимпешту. Данас у $\frac{1}{2}$1 сах. по подне примиће краљ грофа Куен-Хедерварија, који ће се у вече такође вратити у угарску престоницу.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 8. октобра 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— —	14 „	40—50 „
Жито ново друге каквоће	— —	14 „	— — — „
Наполица стара	— — — — —	13 „	60 — — „
Зоб	— — — — — — — —	10 „	40—60 „
Јечам нови	— — — — — —	10 „	40—60 „
Кукуруз стари окрњен	— —	12 „	40—60 „
Кукуруз нови окрњен	— — —	9 „	20—40 „
Клипови	— — — — — — —	6 „	— — — „
Пасуљ бели нови	— — — — —	17 „	40 — — „
Пасуљ жути нови	— — — — —	16 „	40 60 „
Вика	— — — — — — — —	12 „	— — — „
Мухар	— — — — — — —	26 „	— — — „
Проја	— — — — — — — —	12 „	— — — „
Вуна	— — — — — — — —	130 „	— — — „

Све за 100 кгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 8. октобра 1903.

Волови по кил	. . . . .	48—52 пот.
Свињи тешки	. . „ „	88—90 „
„ средњи	. . „ „	76—80 „
„ лаки	. . „ „	70—74 „
Теоци	. . . . . „ „	84—88 „
Јагњци по пару	„ „ . . .	32 — 34 круне
Кљукане гуске по кил.	. .	1 круна 20 пот.
Јаја 6—10 ком.	. . . . .	— —40 „

Дневни извештај са Будимпештанске житне берзе.

Од 20. октобра 1903. н. р. (Од будимпештанске филијале Српске Банке.) Будимпешта, Váczi-utcza 34.

Промет 25000 мет. центи

Готова роба:

		к. п.	к. п.
Пшеница			
Потиска 77/82 кг. тешка	—	7·40	8·02½
Бачка 76/78 кг. тешка	—	7·45	7·80
Банатска 75/78 кг. тешка	—	7·35	7·80
Сремска 74/78 кк. тешка	—	—·—	7·57½

На 3 месеца.

Раж per Cassa	6·15	6·20
Јечам нов	5·30	5·70
Зоб (овас)	5·40	5·65
Кукуруз		
Стари	6·05	6 15
Нови	—	—
Чинквантин	—	—
Ситна проја	—	—
Репица		
Банатска	—·—	—·—
Купусара	—·—	—·—
Ланено семе	—	—
Кудељно семе	—	—
Детелина		
Луцерна нова	—	—
Црвена	—	—

Правац (тенденција): миран непромењен.

Термини:

по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне:

	к. п.	к. п.
Пшеница		
за Октобар	·—	7·59
за Април за год. 1904	—·—	7 71
Раж		
за Октобар	·—	6·27
за Април	—·—	6·49
Зоб за априла	—·—	5·63
Кукуруз за октобар	—·—	5·41
за Септембар 1903.	—·—	
за Мај 1904.	—·—	5.35
за Јуни 1904.	—·—	—·—
за Јули 1904.	—·—	—·—
Репица (Купусара) Септембра	—·—	—·—

Све од 50 килограма.

Све врсте хране примамо у комисију на продају, а посредујемо и при купу, све уз најповољније услове.

Са ближим обавештењем стојимо радо на располсжењу.

Огласи.

ИЗ ТЕМЕЉА ОБУЧАВАМ

немачки и француски језик, а тако исто и гласовир — у кући и ван исте.

У Новом Саду.

Емилија Мозер

324 3—3 у кући код „гвозденог човека.“

Вративши се са свога научног пута кући, почео сам поново своју

Зубно-лекарску ординацију.

Болесне зубе лечим по модерној системи.

ПОРЦЕЛАНСКЕ ПЛОМБЕ И ЗЛАТНЕ КРУНЕ.

Као специјалиста занимам се искључиво овом струком и сваки ме може наћи од 8 сахати ујутру до увече. Недељом само пре подне.

Др. Самуило Леви

зубни лекар-специјалиста, у кући до

393 3—3 **Гранд Хотел Мајера.**

НОВО! Сад је баш изашао НОВО!

Мађарско-српски речник за џеп

први део

РЕЧНИКА СРПСКОГ и МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКА.

који је за школу и приватну потребу приредио

проф. ЈОВАН ГРЧИЋ.

Да је становницима Угарске пре свега потребно, да науче језик, који у њој влада, којим се води саобраћај, којим се тргује, којим се управља и суди то ваљда није потребно доказивати **Без знања мађарског језика не може добро проћи нико, ко у Угарској живи,** те ако је свом добру рад, ваља да га научи. Овај ће речник у томе сваком бити на руци, јер је у њему **забележено све, што је потребно за живот и саобраћај**. А купити га и набавити може и онај, којем средства не допуштају, да дође до великих и скупих речника.

И Србима ван Угарске добро ће доћи овај речник српског и мађарског језика, јер је мађарска књижевност данас у свим правцима толико напредовала, да је стекла европскога гласа те ваља да је прати и проучава свако, ко хоће да слови као образован човек.

Овај први део — у врло згодну и прикладну формату, таман за џеп, да га човек може понети и на пут — износи тридесет штампаних табака (преко 500 страна) а штампан је на лепој артији са укусном израдом; уз то је укоричен у тврде платнене корице са уштампаним натписом.

Цена му је само: фор. 1.50. или 3 круне.

Препродавци добијају уобичајени књижарски рабат.

Ко нам **напред пошље новац**, томе ћемо књигу доставити о нашем трошку. Сигурности ради боље је, да се уз цену књизи пошље још 25 потура за рекомандацију па се књига неће моћи на пошти изгубити.

Други део речника српског и мађарског језика:

= Српско-мађарски речник =

улази за који дан у штампу и биће готов за најкраће време.

Препоручујемо ова своја најновија издања школским властима сад пред почетак нове школске године, а и свима и сваком, који желе да се користе лепом приликом, те да за јефтин новац набаве себи потребну књигу.

Нови Сад, септембра 1903.

366 5—10 Српска књижара и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

ЗА КРАТКО ВРЕМЕ

темељно изображење за књиговођу. Проспекти бесплатно уз повратак. — За помоћнике обука преко писма. — Неколико стотина мојих ученика положило је на бечкој трговачкој школи са добрим успехом испит и врло су добро намештени у великим комптоарима. — По жељи полагање испита у Бечу. — Пензионат у кући. — Примање у свако доба.

У Вршцу.

Ј. МОГАН.

368 5—5 проф. трговачке школе.

5441. szám tkv. 1903. 404 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ó-becsei kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Rakits Milan és társa végrehajtatónak Sztricsevits Lyuba végrehajtást szenvedő elleni 220 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ujvidéki kir. tszék területén levő Sztamás községben fekvő a sztamási 10321. számú tjkvben A. I 7122. hrsz. ingatlanra az árverést 600 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1903. évi október hó 30-ik napjának** d. u. 3 órakor **Sztamás községházánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 60 koronát készpénzben vagy az 1881. LX tcz. 42 §-ban jelölt árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX tcz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Ó Becsén, a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál, 1903. évi augusztus hó 24-én.

Aláirás olvashatlan s. k.

kir. jbíró.

НОВООТВОРЕНА РАДЊА КУЋЕВНОГ НАМЕШТАЈА

ФИЛИЈАЛА ОСЕЧКЕ ТВОРНИЦЕ

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

Одликована у Будимпешти 1885.

Одликована у Осеку 1889.

у Новом Саду, дунавска улица у кући г. А. Пајевића

препоручује своје богато стоваришће у дрвеним, тапетираним, као и гвозденим кућевним намештајима

уз најјефтиније цене.

Извадак из ценовника:

1 орман у старо-немачком стилу са двоји врати од К. 40 па горе
1 кревет у старо-немачком стилу . . . . . од К 36 па горе
1 ноћни орман у ст.-немачком стилу са мермором од К. 20 па горе
1 спаваћа соба у старо-немачком стилу састојећа се из 2 ормана двокрилна, 2 кревета, 2 ноћна ормана, 1 умиваоник са мермерним плочама и огледалом . . . . . од К. 26. па горе
1 спаваћа соба у ренесансе стилу са богатом рез. барском израдом . . . . . од К. 310 па горе
1 спаваћа соба у француском или сецесион-стилу од К. 460 па горе
1 кредац у старо-немачком стилу лепо израђен од К. 90 па горе
1 кредац у старо-немачком стилу, у средини горњег дела отворен, са 150 центм. дугачком мермерном плочом . . . . . од К. 120 па горе
1 комплетна трапезарија у ренесансе стилу, тамна ораховина, састојећа се из 1 великог креденца са мермерном плочом, 1 тримо са великим огледалом, 1 астал за извлачење, 6 кожних столица, 1 галери-диван са тепихом превучен . . . . . од К. 370 па горе
1 комплетна трапезарија у француском стилу фиво израђена или у сецесион стилу са оковима од месинга . . . . . од К. 530 па горе
1 диван (канабе) у старо немачком стилу са лепим тепихом превучен и добром израдом . . од К. 80 па горе
1 моде-диван са пречником од месинга (Messingstange), огледало у плишаном оквиру, спојен са ланцем од месинга, најлепше израђен . . од К. 160 па горе
1 салонска гарнитура у најновијем фазону са финим бурст-штофом превучена, састојећа се из 1 канабета, 4 наслоњаче (Fauteil) и две столице . . . . . од К. 168 па горе

Политиран намештај јефтиније но игде.

Велики избор финих ћилимова, завеса, слика, икона и сатова.

Фабрика намештаја, тапетарска радионица и ателије за декорације налази се у Осеку у горњем граду, иста прима наруџбине за израду сваковрсног намештаја у сваком стилу.

Тапетарски посао за хотеле и летњиковце примамо и рачунамо по најјефтинијој цени.

Прорачуни и ценовници шаљу се бесплатно.

12936—36

Код веће наруџбине шаљемо на захтев, о нашем трошку, вашег путника са богатом колекцијом мустара и нацрта.

ОБРОЧНА ПЛАЋАЊА СА НАЈСОЛИДНИЈИМ ЦЕНАМА, ДОЗВОЉАВАЈУ СЕ.

!Ванредна срећа код Терека!

НЕНАДМАШИВА

је срећа, коју има наша главна колектура. Већ смо преко 12 милијона круна добитака за кратко време нашим поштованим муштеријама исплатили; и то само смо за последњих 5 месеци

Три највећа добитка и то:

велику премију од 605.000 Круна на бр. 57080
100.000 „ на бр. 74366
90.000 „ на бр. 109780

а осим тога још многе друге велике добитке.

С тога препоручујемо сваком, да учествује код класне лутрије, која има највећи изглед на добитак у свету. — У 13. уг. класној лутрији, која сад долази, опет ће се од

110.000 срећака 55.000

са новчаним добитцима извлачити, дакле у целом ће се грдна свота од

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**, 8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

По плану износи улог оригиналних срећака прве класе:

За $^1/_8$ оригиналне срећке фор. —.75 н. или К. 1.50; за $^1/_4$ оригиналне срећке фор. 1.50 или К 3.— за $^1/_2$ оригиналне срећке фор. 3.— или К 6.—, за $^1/_1$ ориг. срећку фор. 6.— или К 12.— и срећке се уз поузеће (per Nachnahme) или уз претходну пошиљку новца разашиљу. Званични планови бесплатно. Поруке за оригиналне срећке молимо до

2. новембра п. р. к.

с пуно поверења непосредно на нас упућивати.

A. TÖRÖK & Co.

Највећа радња класне лутрије у Угарској у Будимпешти.

Одељења класне лутрије наше главне колектуре:

Централа: **Theresienring 46/a.** I. филиала: **Waitznerring 4/a.**
II. филиала: **Museumring 11/a.** III. филиала: **Elisabethring 54/a.**

Порука, која се има одсећи. Herren **A. TÖRÖK & Co. Hauptcollecteure, Budapest.**

Молим за пошиљку ..... **оригиналне срећке I. класе кр. уг. повл. класне лутрије** са званичним планом извлачења.

Свота од ..... Кр. { **има се уз поузеће подићи** / **следи са поштанском упутницом.** } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса .....

381 3—8

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.